

A Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport tevékenysége és eredményei a PPKE intézményi akkreditációs látogatásához

1. A Kutatócsoport küldetése

A Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport a Pázmány Péter Katolikus Egyetem történettudományi kutatásának meghatározó műhelye. Előzménye az Egyetem 1999-ben, Erdő Péter rektor által alapított Egyháztörténeti Kutatócsoport, amelynek meghatározóan római irányú kutatásait a 2012-ben, Tusor Péter vezetésével megalakult MTA–PPKE „Lendület” Egyháztörténeti Kutatócsoport vitte tovább önálló kutatási keretben. A Kutatócsoport 2017-ben és 2022-ben egyaránt sikerrel pályázott az MTA, majd az ELKH támogatott kutatóhelyi programjának ötéves ciklusára. Fraknói Vilmos nevét 2017 óta viseli.

A Kutatócsoport hivatalos elnevezése 2023. szeptember 1-jétől **HUN-REN–PPKE–PTE Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport**. Működésének meghatározó kutatóhelye továbbra is a Pázmány Péter Katolikus Egyetem.

A Kutatócsoport kutatási profilja alapvetően **egyháztörténeti, politika-, diplomácia-, művelődés- és intézménytörténeti** kérdésekre irányul. Kiemelt feladata a szisztematikus forrásfeltárás, forráskiadás és forrásfeldolgozás, a történettudomány klasszikus és modern módszereinek alkalmazásával. A kutatások elsődleges színterét a **vatikáni gyűjtemények** jelentik. Ezek anyagát tematikus összefüggésben egészítik ki a bécsi és magyarországi levéltárak, könyvtárak és kéziratárak forrásai.

A Kutatócsoport működését az elmúlt időszakban OTKA-, MTA-, HUN-REN/ELKH-, NKFIH- és egyéb pályázati források támogatták. A 2023–2026 közötti időszakban a PPKE BTK önrésze, 2025-től pedig az NKFIH „Starting” program támogatása is hozzájárul a kutatási programok megvalósításához.

2. Nemzetközi kutatások és tudományos együttműködések

A Kutatócsoport egyik legfontosabb sajátossága a **római és vatikáni kutatási fókusz**.

A Kutatócsoport tagjai rendszeresen végeznek kutatásokat római gyűjteményekben, és szoros szakmai kapcsolatokat ápolnak római, illetve más olaszországi kutatóintézetekkel és egyetemekkel (pl. Istituto Nazionale di Studi Romani, Università degli Studi della Tuscia).

Az együttműködések többféle formában valósulnak meg:

- közös tudományos konferenciák (pl. 2024. június 6-án az Istituto Nazionale di Studi Romani székhelyén Protagonisti e Collaboratori – Studiosi provenienti dall'Europa centro-orientale presso gli archivi della Santa Sede tra il 1881 e il 1918 (Főszereplők és közreműködők - Közép- és kelet-európai kutatók a Szentszék levéltáraiban 1881 és 1918 között) című tudományos konferencia szervezése, ahol a Kutatócsoport tagjai mellett olasz, osztrák, cseh, lengyel és horvát kutatók tartottak előadást. Részletek [itt](#).)
- közös kötetek szerkesztése és kiadása (ld. [itt](#))
- külföldi kutatók meghívása a PPKE-re ([legutóbb](#))
- közös kutatási programok (pl. [Püspöklexikon](#))

A nemzetközi kapcsolatokat ezért a Kutatócsoport nem önmagukban vett mobilitási lehetőségként kezeli, hanem konkrét tudományos kutatások előmozdításának, illetve az eredmények bemutatásának eszközeként.

ESG-kapcsolódás: ESG 1.5, ESG 1.6

3. Hallgatók bevonása a kutatásba

A Fraknói Kutatócsoport a hallgatókat nem kizárólag a kutatási eredmények befogadóiként, hanem a kutatási folyamat résztvevőiként kezeli.

A Kutatócsoport korábban aktív együttműködést folytatott a Kubinyi András Történész Műhellyel, s most is kooperál a hallgatói szervezetekkel, emellett rendszeresen szervez hallgatók számára műhelyelőadásokat és műhelyszemináriumokat. Ezek során a hallgatók számára lehetőség nyílik arra is, hogy nemzetközileg jegyzett külföldi kutatók előadásain vegyenek részt. A külföldi kutatók meghívása így egyszerre szolgálja a nemzetköziesítést, a tudományos utánpótlást és a hallgatói szakmai fejlődést.

Kiemelkedő szerepet tölt be a **2015 óta évente megrendezett Fraknói Nyári Akadémia**, amely a kutatók, oktatók és Pázmányos hallgatók közös tudományos fóruma. A rendezvény lehetőséget biztosít a legfrissebb egyháztörténeti kutatások megismerésére és közvetlen szakmai kapcsolatok kialakítására (pl. [itt](#)).

A hallgatói bevonás gyakorlati formái közé tartozik:

- részvétel római intézeti héten és kutatás római közgyűjteményekben (pl. [itt](#))
- közös publikációk a Kutatócsoport tagjaival
- A hallgatók tudományos eredményeinek megjelentetése (pl. [itt](#))
- könyvszerkesztési és könyvkiadási feladatok megismerése, nyelvi lektorálás és olvasószerkesztés, mutatókészítés (pl. [itt](#))
- forrásolvasás-órák tartása, paleográfiai készségfejlesztés
- Olasz és latin nyelvtanulási lehetőség biztosítása különórák keretében

- levéltári iratrendezés (Központi Papnevelő Intézet levéltára)
- ösztöndíjpályázatok támogatása
- TDK/OTDK-felkészítés

Különösen jól szemlélteti ezt a gyakorlatot, hogy a Fraknói Emlékkönyvben a szakmában régóta ismert kutatók mellett két Pázmányos hallgató is publikálhatott.

ESG-kapcsolódás: ESG 1.3 – Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

4. Kutatói utánpótlás és életpálya

A hallgatók kutatásba történő bevonása a Kutatócsoportnál nem elszigetelt tehetséggondozási tevékenység, hanem **kutatói utánpótlást támogató folyamat**.

A Kutatócsoport tagjai között több olyan kutató található, aki Pázmányos hallgatóként kezdte meg szakmai pályáját, majd először alkalmi projektekben, később pedig a Kutatócsoport tagjaként folytatta munkáját. E folyamat több generáción keresztül is megfigyelhető, például Nemes Gábor, Kanász Viktor, Oláh Róbert és Sági György esetében, Cziráki Csongor és Kóhalmi Olivér pedig most is egyetemi polgár. Ezzel a BA-tól a posztdoktori időszakig nyújt támogatást a Kutatócsoport az arra fogékony hallgatóknak. Mindemellett a Kutatócsoport támogatja a hallgatókat és fiatal kutatókat ösztöndíjak elnyerésében és az azokhoz kapcsolódó kutatási tevékenységben is.

ESG-kapcsolódás: ESG 1.3 és ESG 1.5

5. Kutatás és oktatás kapcsolata

A Kutatócsoport tevékenysége az Egyetemen tanító Tusor Péter és Kanász Viktor jóvoltából közvetlenül hozzájárul ahhoz, hogy az Egyetem oktatása aktuális kutatási eredményekre és elsődleges forrásokra épüljön. A Kutatócsoport által szervezett műhelyek, előadások és konferenciák a hallgatók számára közvetlen hozzáférést biztosítanak a folyamatban lévő kutatásokhoz. **Megjegyzendő, hogy mostani alacsony tanítási óraszámok növelésével e folyamat határfoka erősen növekedhetne.**

A Kutatócsoport által szervezett előadások felvételeinek internetes közzététele további lehetőséget biztosít arra, hogy azok az oktatásban segédanyagként is felhasználhatók legyenek. A kutatási eredmények így közvetlenül visszakerülnek az oktatásba, miközben a hallgatók számára a kutatás nem elkülönült, kizárólag posztgraduális tevékenységként jelenik meg.

Fontos kiemelni, hogy a Kutatócsoport projektjeihez több Pázmányos tanár is csatlakozott, közülük Szovák Kornél, Rácz György és Domokos György kapnak különösen fontos szerepet.

ESG-kapcsolódás: ESG 1.2 és ESG 1.3

6. A tudományos eredmények bemutatása

A Kutatócsoport eredményeit elsősorban a [Collectanea Vaticana Hungariae](#) (alapítva 2002, elindult 2004-ben, két alsorozatban 28 + 11 kötet), valamint a [Collectanea Studiorum et Textuum](#) (alapítva és elindult 2015-ben, két alsorozatban 9+2 kötet) sorozatokban monográfiákban, forráskiadványokban, illetve tanulmánykötetekben teszi közzé. A Kutatócsoport tudományos stratégiájának fontos eleme, hogy a Gondolat Kiadó által gondozott és terjesztett kötetek a nyomtatott változatok mellett teljes terjedelemben e-book formában OPEN ACCES is elérhetőek a Kutatócsoport honlapján (www.institutumfraknoi.hu).

Emellett az eredmények bemutatásának fontos fórumai a hazai és nemzetközi konferenciákon, tudományos rendezvényeken tartott előadások, amelyek lehetőséget teremtenek az új kutatási eredmények szakmai megvitatására. Mindezek együttesen biztosítják, hogy a kutatási eredmények ne csupán publikációs formában jelenjenek meg, hanem a hazai és nemzetközi tudományos közösség számára széles körben ismerté, könnyen hozzáférhetővé és szakmailag megvitathatóvá váljanak.

7. A kutatási eredmények társadalmi hasznosítása

A Kutatócsoport fontosnak tartja, hogy tudományos eredményei **ne kizárólag a szűk történettudományi szakmai közösséghez jussanak el**. Ennek érdekében több kommunikációs csatornát használ:

- [Facebook](#)
- [Instagram](#)
- [X](#)
- [YouTube](#)
- [Academia.edu](#)
- tudománynépszerűsítő folyóiratok (pl. [Rubicon](#) és Múlt-kor szám szerkesztése)
- tudománynépszerűsítő előadások és beszélgetések (legutóbb [itt](#))

A Kutatócsoport tudományos eredményeinek szélesebb társadalmi bemutatását jól szemlélteti a **pápalátogatáshoz kapcsolódó tevékenysége**, amelynek keretében Rubicon-különszám, podcastok, előadások és beszélgetések, illetve TV-s interjúk készültek (pl. [itt](#)).

A társadalmi kommunikáció ezáltal nem a tudományos tevékenységtől elkülönült kommunikációs feladat, hanem a kutatási eredmények **közvetítésének és társadalmi hasznosulásának egyik eszköze**.

ESG-kapcsolódás: ESG 1.1

8. Kapcsolódás a PPKE kutatási stratégiájához

A PPKE 2026. január 1-jétől hatályos Kutatási Terve a HUN-REN-PPKE közös Kutatócsoportok között név szerint említi a HUN-REN-PPKE Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoportot, és ezeket az Egyetem kutatási egységei között kiemelkedő helyen kezeli. A Kutatócsoport működése több ponton közvetlenül kapcsolódik az Egyetem kutatási stratégiai céljaihoz.

Nemzetközi kutatási beágyazottság

A Kutatócsoport kutatásai természetükből fakadóan nemzetköziek. A vatikáni és római forrásanyag használata, a római és olasz kutatóintézetekkel és egyetemekkel kialakított kapcsolatok, valamint a közös konferenciák és kiadványok egyaránt hozzájárulnak a PPKE nemzetközi tudományos jelenlétéhez. Mindenekelőtt elmélyült és rendszeres, közös tudományos rendezvényekben, kiadványokban is megmutatkozó a munkakapcsolat: Archivio Apostolico Vaticano, Istituto Nazionale di Studi Romani, "CeSPom" Kutatóközpont [Università degli Studi della Tuscia]).

Tudományos kiválóság

A Kutatócsoport tagjai az elmúlt időszakban több **Q1-es publikációval** járultak hozzá az Egyetem nemzetközi tudományos teljesítményéhez. Ez közvetlenül kapcsolódik a PPKE Kutatási Tervének azon céljához, amely a Q1-Q2 publikációk ösztönzését és a nemzetközileg mérhető kutatási teljesítmény erősítését jelöli meg. A Kutatócsoport fiatal kutatói közül 2022–2026 között **hármán szereztek PhD-fokozatot**. Vezető kutatói közül 2014–2025 között szintén **hármán nyerték el az MTA-doktora címet**, s megelőzően habilitáltak is (az SzTE-n, illetve a PTE-n). A Kutatócsoport tudományos munkájának magas szintű elismerése, hogy alapítóját és vezetőjét 2021-ben, majd 2024-ben az MTA II., történettudományi osztályának levelező tagságára jelölték, s másodjára az osztályszavazáson a szavazatok több mint felét elnyerte.

Kutatás és oktatás összekapcsolása

A Kutatócsoport a kutatási eredményeket közvetlenül beépíti a hallgatók szakmai képzésébe. Műhelyelőadások, szemináriumok, kutatóutak, közös publikációk és a kutatók által tartott előadások biztosítják, hogy a hallgatók a folyamatban lévő kutatásokkal közvetlen kapcsolatba kerüljenek.

A PPKE Kutatási Terve külön fejlesztési területként kezeli a kutatási eredmények tudatos kifelé kommunikálását és a harmadik missziós tevékenységeket. A terv szerint fontos a tudományos eredmények társadalmi nyilvánossága, az ismeretterjesztő előadások és az Egyetem társadalmi beágyazottságának erősítése. Erre célokat a Kutatócsoport különösen fontosnak tartja.

ESG-kapcsolódás: ESG 1.3 és ESG 1.5

9. Fejlesztési lehetőségek

Habár a Fraknói Kutatócsoport Magyarországon és nemzetközi viszonylatban is sok tudományos intézménnyel működik együtt, s aktívan reprezentálja a katolikus egyetem tudományos eredményeit. A Kutatócsoport ugyanakkor lehetőséget lát arra, hogy tevékenységének egyetemen belüli láthatósága, valamint az Egyetem oktatási és tudományos életébe való integrációja tovább erősödjön.

Ezt egyrészt a különböző egyetemi rendezvényeken való aktívabb részvétellel lehetne elérni, másrészt, s hangsúlyosan azzal, hogy nagyobb szerepet és lehetőséget kap az oktatásban való részvételre.

10. Összegző ESG-térkép

Kutatócsoporti tevékenység	Kapcsolódó ESG	Bizonyítható eredmény
Kutatási profil és PPKE-stratégiai illeszkedés	1.1	A Fraknói Kutatócsoport a PPKE Kutatási Tervében nevesített kutatási egység
Hallgatói műhelyek, Nyári Akadémia	1.3	Hallgatók közvetlen bekapcsolása a kutatói közösségbe
Római kutatóutak hallgatóknak	1.3, 1.6	Elsődleges forrásokkal való közvetlen hallgatói kutatás
Hallgatói publikációk	1.3	Hallgatók belépése a tudományos publikáció világába
OTDK-felkészítés	1.3	Tehetséggondozás
Fiatalkutatók támogatása	1.3, 1.5	Kutatói utánpótlás
Q1/Q2 publikációk	1.5	Nemzetközileg mérhető kutatási teljesítmény
Nemzetközi együttműködések	1.5, 1.6	Közös konferenciák, publikációk, kutatások
Vatikáni/európai forráskutatás	1.6	Speciális kutatási infrastruktúra használata
Kutatási eredmények oktatásba építése	1.2, 1.3	Kutatásalapú oktatási tartalmak
Tudománynépszerűsítés	1.1 / harmadik misszió	Társadalmi hasznosulás és láthatóság
Eredményindikátorok kialakítása	1.9	Rendszeres mérés és fejlesztési ciklus kialakításának lehetősége

11. Záró összegzés a MAB számára

A **Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport** a PPKE kutatási rendszerében olyan, nemzetközileg beágyazott történettudományi műhely, amelynek sajátos értékét a római és vatikáni forrásokra épülő kutatási profil, a nemzetközi tudományos együttműködések, a forrásfeltárás és -kiadás, valamint a kutatási eredmények oktatásba és tudományos utánpótlásba történő visszaforgatása együttesen adja.

A Kutatócsoport működésének egyik legfontosabb sajátossága, hogy **a kutatás, a nemzetközi kapcsolatok, az oktatás, a hallgatói tehetséggondozás, a kutatói utánpótlás és a társadalmi tudománykommunikáció egymással összekapcsolódó tevékenységként jelenik meg.**

A hallgatók nem csupán résztvevői a Kutatócsoport programjainak, hanem ténylegesen bekapcsolódhatnak a kutatás folyamatába: római kutatóutakon, forrásfeldolgozásban, publikációk készítésében, szerkesztési munkában és tudományos rendezvényeken keresztül szerezhettek tapasztalatot. A hallgatói bevonás egyúttal kutatói utánpótlási funkciót is betölt, amit a Kutatócsoport több generáción átívelő gyakorlata is alátámaszt.